UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Summula clarissimi iurisco[n]sultissimiq[ue] viri Raymundi

Raimundus <de Pennaforti>

Colonie, 4.III. 1502

VD16 R 168

No[n] celebrat s[e]c[und]as nuptias vxor nisi mortuo viro cu[m] q[ui]busda[m] casibu[us]

urn:nbn:de:hbz:466:1-31223

Visual Library

Conſenſu viri ſui poſt contractuum matrimonij vel econuerſo. ita ꝙ muli-
er ſi vellet abſqꝫ licentia viri ieiunare per aliquot dies in hebdomada in
aqua ⁊ pane. vel ꝙ vellet obſeruare ꝯtinentiam vel caſtitatem. tunc ad il-
lud votum nō reſtringitur viro ꝯtradicente. quia mulier in illo caſu non
eſt ſuippius. ſꝫ eſt ſui viri. ⁊ ecōuerſo Etiam ideo. qꝛ in hoc fieret p̄iudiciuꝫ
alteri. vt habetᷣ in decretalib̾ extra de voto Nec etiā ſeruus ſeruilis ꝯditio
nis poteſt vouere aliqd ſine ꝯſenſu domini ſui Siliter nec puer ante annos
diſcretōis ſeu pubertatis Similiter alienatus a mente. ſed ſi poſtea fuerit
compos rationis ſue ⁊ ꝯſentiat ⁊ adhuc vouet. tunc tenetur implere tale
votum. al's non. Item nec epiſcopus niſi cum licētia pape Nec monachus
niſi cum licentia ſui ſuperioris. vt patet in decretis. ⁊ hoc intelligitur de
voto abſtinentie

☞ Tertio notādum. ꝙ nulla mulier ad ſecūdas nuptias migrare preſu-
mat donec de morte mariti ſui certius ꝯſtet ⁊ manifeſte ſciat ipſum eē mor
tuum Et illud habetur in quarto libro decretalium de ſecundis nuptijs
Sꝫ ſi aliqua mulier crederet virum ſuum legitimū eſſe mortuū ita ꝙ diu
ſic credidiſſet. nec ille reperiretur. ⁊ ꝯtraheret cū alio viro ſolēniter matri-
moniū. tunc ipā mulier excuſatur ab adulterio ⁊ fornicatōe ſi p̄mus vir re
diret. propter ignorantiam

☞ Quarto notandū. ꝙ mulier in illo caſu excuſatur ab adulterio cū in-
quiſiuit mortem eius cum magna diligētia. ⁊ ſi mulier interim cū ſecundo
viro generaſſet filios. tunc illi filij ſunt legitimi paterne hereditatis. ſic ꝙ
poſſunt poſſidere omnes paternas poſſeſſiones. ⁊ illa mulier immediate
quādo primus vir reuertitᷣ tunc amplius non habeat copulam carnalem
cum ſecundo viro. quia ſi hoc faceret mulier fornicaria ⁊ adultera eſſet Si
autem poſt hoc mortuus fuerit p̄mus vir tunc poteſt a nouo redire ad ſe
cundū virum a quo fuerat ſeparata Sed tamen oportet ꝙ hoc fiat cū ꝯ-
ſenſu vtrorūqꝫ. Sed interim ꝙ mulier non eſt certa de morte mariti eius
tunc nō debet ducere alium virum donec ei ſit certum ⁊ manifeſtum. ſic ꝙ
videat aliqua euidētia ſigna ex quib̾ poteſt elicere mortem ſui mariti. vel
ꝙ hoc dicatᷣ ſibi homines fidedignos. ſic ꝙ mors ſui viri ſufficienti teſti-
monio ꝓbatur.

☞ Quinto notādum. ꝙ ex littera vbi dicitur (Maſculus aut mulier)
habetur tale documentuꝫ. ꝙ nomen propinquitatis ſiue affinitatis oritur
ex baptiſmo paruulorum. ⁊ illa affinitas eſt inter baptizantem ⁊ baptizatū
que eſt paternitas ſpiritualis ex parte baptizantis. ⁊ filiatio ex parte ba-
ptizati. Ex quo tunc ſequitur talis regula. ꝙ nullus baptizans cum ba-
ptizato p̄t ꝯtrahere matrimonium Etiā filius baptizantis cū filia bapti-
zati nō p̄nt ꝯtrahere matrimoniū. qꝛ ibi eſt propinquitas ſeu affinitas in-
ter baptizātem ⁊ patrem baptizati que ē paternitas. Ex quo tunc ſequi-
tur alia regula ꝙ baptizans non p̄t ꝯtrahere matrimoniū cū matre bapti
zati. qꝛ ibi eſt ꝓpinquitas ſiue affinitas ſpūalis. q̄ eſt inter baptizantem et
matrem baptizati. ⁊ hec dicitᷣ maternitas. Aliquando affinitas ſiue ꝓpin-
quitas ſpūalis fit inter filios baptizātis ⁊ baptizatum. ⁊ hec dicitur ſpiri-
tualis fraternitas Et iſti iterum non poſſunt inuicem ꝯtrahere matrimo-
nium. Et aliquando etiam affinitas ſiue ꝓpinquitas ſpiritualis eſt inter

baptizatum. ⁊ etiã inter illos qui eum de fonte ſacri baptiſmi ſuſcipiũt. et hec dicitur ꝯpaternitas ſiue filiatio Aliqñ fit inter baptizatũ ⁊ vxorem leuãtis eam de fonte ſacro. ⁊ hec ſilr̃ dr̃ ꝯpaternitas ſiue filiatio. Aliquãdo erit inter baptizatũ ⁊ filios ſuſcipiẽtis eũ de ſacro fonte. ⁊ hec dr̃ fraternitas Aliquãdo erit inter ſuſcipientes ⁊ patrem ſuſcepti ⁊ hec ꝓpinquitas dicitur ꝯmaternitas Et inter oẽs has perſonas predictas ſm̃ decretalia prohibetur matrimonium.

☞ Ultimo notãdum de caſibꝰ Primus caſus eſt iſte. ponat̃ ꝙ aliqua mulier intret valuas eccl̃ie ad benedicẽdum cũ alijs ſponſis. vel ad introducẽdum. ibiq; reclamãs affirmãdo ſe nũq̃ȝ in viri matrimonium incidiſſe tunc querit̃ vtrum iſti mulieri ſit credẽdum. ⁊ vtrũ ſponſus ſiue maritus illius mulieris ſit examinãdus. ¶ Rñdetur ꝙ talis ſponſus nõ eſt examinãdus. nã ꝓpter aſtutiã haꝝ mulieꝝ nõ oportȝ. cum tamẽ idoneis teſtibꝰ ꝯtrariũ habet ꝓbare. ¶ Secundus caſus. ponat̃ ꝙ aliqua mulier vel virgo die ſecunda ſit incognita a viro veniẽs ad eccliam vt benedicetur. reclamans ⁊ ſigna ſponſe deponẽs aſſerens ſe nunq̃ȝ in matrimonium viri incidiſſe. vel ꝓpter metũ parẽtũ ꝯſenſum addidiſſe. tũc querit̃ vtrum huic virgini ſiue mulieri ſit credendum Rñdetur ad caſuȝ ꝙ talis metus ſeu timor eſt fideliter interrogandus ⁊ ꝑſcrutãdus. nã ſi talis timor fuerit inuentus tunc mox ab eo ſeparatur. niſi ſponte ⁊ voluntarie cum eo manere voluerit ¶ Tertius caſus eſt. ponat̃ ꝙ aliquis rex ꝓpter diſcordias ſuorum filiorum reciperet vxores eoꝝ. ita ꝙ iſta diſcordia mitigaret̃. tũc querit̃ vtrum vxores tp̃e diſcordie debent eis reſtitui. Ad caſum rñdetur ꝙ ſic. ⁊ ſi poſt hoc filijs nollet reddere vxores. tunc interdictũ poſſet poni in omnibꝰ regionibꝰ ⁊ territorijs in quibus iſte eſſent coartate. ¶ Quartus caſus eſt. ponat̃ ꝙ aliq̃s dat in duodecimo anno vnã puellã alicui marito. ⁊ ponatur ꝙ illa puella ab initio inuite ei fuiſſet tradita. ⁊ tñ retinens eum. ſed anno quindecimo elapſo ⁊ ſedecimo nihil loquatur ei. tũc querit̃ vtrũ illa puella in ſedecimo anno ipa reclamãte poſſit ab eo ſeparari Ad caſum reſpondetur. ꝙ ſi hec puella a duodecimo anno vſq; ad q̃ndecimũ annũ ⁊ in ſedecimo etiã reclamaſſet tunc poſſet ab eo ſeparari. ſed ſi in anno q̃ndecimo ⁊ ſedecimo non reclamaſſet. tũc nõ poſſet ſeparari ab eo. q꞉ mora tanti tp̃is ꝓbatõem excludit. ¶ Quintus caſus. ponat̃ ꝙ aliq̃s ſtudens incipiat diligere aliquã ⁊ neſciat inuenire modũ q̃uo poſſit eã amplexare ⁊ cognoſcere et tunc poſtea deliberãdo trãſeat ad aliã religionẽ aſſumẽs habitum virginis ⁊ eligat̃ in pediſſequã alicuius regine. quã poſtea petat vt ei impetret ordinẽ monialiũ. q̃ facto voueat caſtitatẽ in manus abbatiſſe ⁊ p̄poſiti et votũ ꝯtinẽtie ꝟginalis aſſumẽs habitũ. elapſo aũt tp̃e ꝯuerſando cũ abbatiſſa eã cognoſcat. ipe vero timẽs vt grauet̃ ꝓpter ꝯfuſionẽ habitũ talẽ poſtponit ⁊ in habitu ſeculari ꝑmanet. tunc querit̃ vtrũ eundẽ ordinem ingrediet̃ vel aliũ Rñdetur ad caſum. ꝙ nõ eundẽ ordinẽ debeat intrare. q꞉ vir cũ viro in monaſterijs habitare debet. ſilr̃ ⁊ mulier cũ muliere. ⁊ virgo cũ virgine. ſed ipe tenet̃ intrare ordinẽ de quo nunq̃ȝ exeat. ſed ꝯtinue delictum defleat penitentiã adimplẽdo. vñ pſalmiſta Uouete ⁊ reddite. q꞉ in iſto caſu filia cognoſcit matrẽ. q꞉ oẽs moniales ſunt filie abbatiſſe. ideo neceſſe eſt vt ille grauiter peniteat. q꞉ grauiter peccauit. ¶ Ultimus caſus

eſt iſte. ꝓponat᷑ ꝙ aliq̄s ſcriptoꝛ in curia regis diligat filiā regis q̄ ſit duodecim annoꝝ. puella vero iurat ei maritari 7 ipſe ecōuerſo. tp̄e vero elapſo rex velit eā tradere alicui nobili. iſta vero puella recalcitrās 7 reclamans aſſerens ſe foꝛe maritatā cū notario 7 illud cū iuramēto ꝯfirmaſſe. pater vero notariū extra regnū proſternēs filiam alteri tradēdo. illa vero puella nolēs permittere hoc propter iuramentum 7 nō mittat ſe cognoſci ab alio. 7 quādo ſignum ſponſe ſuper caput eius fuerit poſitum ipſa deponit ſe aſſerens virginem. Tunc queritur, quid ſit faciendum in tali caſu. Ad caſum breuiter reſpondetur. ꝙ de iure pꝛimo marito eſt tradenda. ſcꝫ ipſi notario ſalua melioꝛi coꝛrectione

.i. ꝓpter foꝛnicatōem tuā legitimā
Propter adulterium ſi dimittis mulierem
.i. ſine muliere
Innuptus maneas. ſic dico reconciliari
sᶜ mulieri .i. excedis sᶜ pctō
Si ſibi nolueris. nam ſi peccas in eodem
.i. lege conſilii .i. retinere
Conditione pari cogeris eam rehabere
.i. oꝛdinē ſacrū intrare sᶜ mulier
Clauſtrare poteris licet adultera negat
.i. mulier aliq̄ coartari
Femina non debet cogi cum fure marito
.i. manere deſiſtat vir
Uiuere. furari niſi deſinat. attamen ille
.i. ſecrete furi
Si venit occulte coitum non deneget illi
.i. iura thoꝛi sᶜ ſue
Reddere ſi coitum vir non poterit mulieri
.i. intoxicatōibꝫ
Siue veneficijs infectus perpetuis ſit
.i. cū alijs fraudibꝫ
Siue dolis alijs. coeundi pura voluntas
sᶜ āboбꝫ sᶜ exercere actū
Cum ſit eis. et non poſſunt. dum tertius annus
.i. p̄ceſſerit .i. defectꝰ coeūdi .i. ſeparent᷑
Preterit. et maneat quod obeſt. tunc diſſocientur
.i. ſub celebratōe diuoꝛtij
Lege ſub eccleſie. niſi ſponte velint ſimul eſſe
.i. ſit q̄ſi ſoroꝛ cū fratre
Si foꝛe non poterit. mulier ſaltem ſoroꝛ hec ſit
.i. deficiāt .i. ad generatōem ꝑtinētibꝫ
Si careant membꝛis genitalibus iſte vel illa

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

.i.iſte ꝛ illa .i.ad iudicādum
Cuiqꝫ ſui ſexus iungantur ad inſpiciendum
.i.cām .i.exp̄māt
Qui rem iurati dicant.examine quorum
.i.diſcretio ſᶜ hoīes
Cauſa ſtet occulta.diſcreti iudicium dent
.i.poſtmodū .i.cū alia
Poſtea ſi coeat hic.cum reliqua muliere
compellit ſᶜ mulierē
Cogitur ad primam communi lege redire
.i.ſtricta in mēbꝛo muliebri
Si nimis eſt arta mulieri ſubueniatur
ſᶜ aliq̄ .i.occulta medicina medicina
Ungento vel ſecreto medicamine.que ſi
.i.p̄deſſe videant̄ viro trāſactis
Nil pꝛoſint.aliam licet ſibi ducere.lapſis
.i.trib; annis
Annis inde tribus.alij ſi facta marito
ſᶜ mlr apta ſᶜ viro p̄oꝛt
Hec habilis fuerit eadem reddi ſibi debet.

¶ Hic ponit alios caſus matrimoniū impedientes. Quoꝝ pꝛimus eſt iſte ſi aliq̄s dimittat mulierem ꝑpter fornicatōem.ſi nō vult ei recōciliari tunc debet manere caſtus.ſi aūt nō manet caſtus ſed fornicatur cum alia muliere.tūc cogitur redire ad p̄mā.ſic pari lege fit q̄ mulier adultera nō poteſt viro inhibere clauſtrū intrare ſi vult. ¶ Scd̄us caſus eſt iſte.ſi aliq̄ mulier hꝫ furē qui ꝯtra ſuā voluntatē facit furtū tunc nullus ꝯfeſſoꝛ debet ei ꝯſulere q̄ maneat cū eo.niſi ip̄e velit deſiſtere a furto.attū ſi mulier non maneat cū illo ꝛ ſi vir in occulto venerit ad mulierē ꝛ peteret iura thoꝛi.tūc nō debet illi denegare.q2 eſt illius legitima vxoꝛ.ſꝫ talis mulier nō debet cum eo ꝯcūbere in manifeſto ꝑpter maius periculū euitandū ne talis mulier videat̄ particeps furti. ¶ Tertius caſus eſt iſte.ſi aliq̄s vir eſt q̄ non poteſt reddere iura ꝯiugalia.videlꝫ coitum ꝑpter accidentales cauſas.vt ſi eſſet intoxicatus ita q̄ eſt nimis frigidus.vl' q̄ eſt infectus alijs maleficijs.mō ſi tunc eſt amboꝝ volūtas coeūdi ꝛ nō poſſunt.tūc debēt ambo ſimul cōmorari ad tres annos.ſi tūc illud maleficium ceſſat tūc nō debēt ſeparari. ſi aūt illud maleficiū nō ceſſat tūc debēt ad inuicē ſepari.ſꝫ ſi volunt ſimul eſſe caſti ꝛ inuicem cōmorari hoc poſſunt facere.ſed ſi vna p̄ſona ſiue mulier ſiue vir non velit ſic cū alio manere tūc debēt ſeparari. ¶ Quartus caſus eſt iſte.ſi vir vel mulier careāt vſualibus.ita q̄ non haberent membra genitalia ſic q̄ coire nō poſſint.ꝛ ſi eſſet defectus ex p̄te mulieris vel viri. tunc hoc debet mitti ad illos qui ſunt iurati.ꝛ iſti debent valde occulte reſpicere ex parte cuius ſit defectus talis operis coeundi.ꝛ ſ̄m hoc debēt iudicare.vtrum vir ꝛ mulier poſſint reddere ſiue agere inuicem iura thoꝛi.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

vel nō. ⁊ q̄libet dꝫ dari ſuo ſexui ad examinādum. ⁊ hoc dꝫ fieri occulte. Et ſi defectus nō eſt ex parte mulieris tūc debet redire ad maritū. Si aūt defectus eſt ex pte viri. ⁊ vir duxit aliā ⁊ coit cū illa ſcda. tunc cogit̄ ire ad primā ⁊ dimittere ſcdam ¶ Quintus caſus eſt iſte. ſilr ſi vulua eſt nimis arta. ita ꝙ vir nō pt mēbrū ſuū inducere ſic ꝙ eam carnaliter cognoſceret tūc ſm medicos q̄ ſciunt ſcrutari ſeu experiri de talibꝫ dꝫ eis ſubueniri medicamine ſecreto. ita ꝙ reddat̄ habilis viro. ſꝫ tn̄ elapſis tribꝫ annis ſi tunc nō ꝯualeſcit. tūc pt fieri diuorciū inter eos Si aūt illa mulier ē habilis alteri viro. tūc de iure debet redire ad p̄mū viꝝ. nā qua rōne ē habilis viro ſecūdo. eadē rōne erit habilis viro primo

☞ Notandū. ex lr̄a habet̄ ꝙ impotētia eſt viciū corpis matrimoniū cōtrahēdum ꝓhibens ⁊ dirimēs ꝯtractū Et ꝯtingit aliqñ ex defectu q̄ntitatis. videlꝫ ante tps determinatū ⁊ añ annos maturos in vtroqꝫ. videlicꝫ añ duodecim annos in femella. ⁊ q̄ttuordecim annos in viro. Aliqñ autē ꝯtingit impotētia talis ex naturali diſpoſitōne. qꝛ forte naturalr̄ eſt nimis frigidus. ⁊ illa frigiditas impedit matrimoniū ꝯtrahendū. nō ſolū in viro ſed etiā in muliere Aliqñ venit ex caſtratōe. vt ſi vir eſſet caſtratus ⁊ orbatus. tūc hec eſt impotētia generādi. ⁊ illa caſtratio impedit ꝓlē. ⁊ ideo dt phs in libro de aīa. Naturaliſſimū opeꝝ eſt in viuētibꝫ ſpontaneā generatōem nō habētibꝫ ⁊ nō orbatis ex ſibꝫ ſilia generari Aliqñ vero impotētia ꝯtingit ex maleficijs. videlꝫ ex incātatōe mulieꝝ. Et hoc ꝯtingit dupl̄r qꝛ vel talis impotētia eſt tp̄alis ita ꝙ ſolū ad modicū tps durat. tūc nō dirimit matrimoniū ꝯtractū nec impedit ꝯtrahēdū Si vero illa impotētia eſt ꝯtinua ⁊ frequēs. tūc impedit matrimoniū ꝯtrahēdum ⁊ dirimit ꝯtractum. vt pꝫ extra de corpore viciato

☞ Notādū. ponat̄ caſus ꝙ aliqͥs maſculus accipiat vxorē quā hꝫ p vnū vel p tres mēſes vel p integrū annū ⁊ cēſeat ſe eſſe frigide nature ita ꝙ nō pt coire cū ea ⁊ dicat corā iudice ꝙ nō poſſit eā cognoſcere ꝓpter frigiditatē tūc querit̄ vtrū ſit ſeparādus ab ea vel nō. Si vxor hmōi frigiditatē affirmat ⁊ iudiciū certū illud cognoſcat. tūc pn̄t ſeparari ab inuicē ſub tali rōne ꝙ ipē maſculus nō ducat aliā in matrimoniū. ſi aūt aliā duxerit ⁊ illā matrimonialiter cognouerit tūc reus erit ⁊ piurus. ⁊ tūc ꝯpleta penitētia q̄ illi deſup iniungit̄ ꝯpellitur ire ad primā.

☞ Notādum. ponat̄ ꝙ aliqͥs ꝯtrahat mr̄imoniū cū puella decē vel duodecim annoꝝ. ⁊ cū ipam velit cognoſcere nō poſſit. illa aūt mulier tpe medio incidat egritudinē magnā ita ꝙ penitꝰ amodo fieret viro inutilis. tūc querit̄ vtrū poſſint ſepari Rn̄dent doctores. ſi mulier ꝯtraxit h̄ a natura ⁊ nō a leſione viri ſic ꝙ nō medicamine medicoꝝ pt ſanari ⁊ viro habilitari. tūc viro dat̄ poteſtas ducēdi aliā vxorē. ſi ſ aūt in poſteꝝ p aliqđ ſubſidiū redderet̄ habil̄ viro. tūc de iure vir tenet̄ redire ad p̄mā ¶ Itē ponat̄ in caſu ꝙ aliqͥs ciuis habeat vnā filiā quindecim annoꝝ ⁊ tradat eā alicui viro in legitimū matrimoniū. iſte aūt volēs reddere debitū nature non potens ꝓpter inhabilitatē puelle. qđ narrās parētibꝫ puelle. mater ꝓ eo recipiēs eā adhuc videt eā eſſe virginē. ⁊ ſi parētes dirigētes ꝓ medico recipiunt ꝯſiliū ab eo q̄liter faciēt. medicus ꝯſpiciēs puellā cogitat eā eſſe virum ⁊ non puellā. ⁊ ſic p inciſionē manifeſtant̄ membra virilia. ſic ꝙ omnia ad virum